

О.І. ДУТЧАК, к.і.н., доцент
ДВНЗ "Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника",
м. Івано-Франківськ

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ЕТНОКУЛЬТУРИ У ДІАСПОРІ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЕТНОТУРИЗМУ

Українські діаспорні групи зустрічаються практично на всіх континентах. Такі українські громади завжди прагнули, з одного боку, стати рівноправною складовою суспільства на своїй новій батьківщині, а з другого — зберегти себе і свої зв'язки з країною походження, своїм "старим краєм"[1, с. 39-41]. Пізніше зв'язки між діаспорними групами та країною походження стали основою розвитку ностальгійного та етнотуризму на Гуцульщині.

Еміграція гуцулів, як і основної маси селян-емігрантів із західноукраїнських земель, проходила наприкінці кінці ХІХ— на початку ХХ ст. Причинами цього процесу було аграрне переселення, пролетаризація і пауперизація більшості селянства, злиденні заробітки на поміщицьких ланах та дрібних підприємствах. Ці проблеми були основними стимулами масової еміграції селян Східної Галичини, в т. ч. і Гуцульщини, за кордон: в Канаду, США, Бразилію, Аргентину, країни Західної Європи. Тільки з Галицької Гуцульщини в кінці ХІХ — на початку ХХ ст. емігрувало 15 тисяч гуцулів [2, с. 119].

У Канаді, США, Аргентині та інших країнах із значним відсотком іммігрантів у процесі стабілізації економічного становища формуються національні товариства за місцем походження їх членів. Українська і, зокрема, гуцульська еміграція в місцях компактного проживання, ностальгуючи за рідною землею стихійно об'єднувалася в невеликі гурти приватного характеру — люди збиралися у помешканні когось із земляків, згадували минуле, співали, а придбавши музичні інструменти, грали і танцювали. На їх основі формувалися громадські організації, товариства. Перші такі осередки

появилися в Нью-Йорку, Філадельфії, Бофало, Рочестері, Торонто [2, с. 119].

Одною з найважливіших подій у житті гуцулів став “Тиждень Гуцульщини” в Бофало у травні 1964 року. На імпрезу приїхали представники з різних міст США і Канади. В рамках зустрічі були доповіді на гуцульську тематику, вечорниці та великий концерт за участю місцевих сил і запрошених артистів — уродженців Гуцульщини. Протягом цілого тижня діяла виставка гуцульського народного мистецтва [3]. Це була перше масштабне дійство, спрямоване на популяризацію гуцульської етнокультури у діаспорі.

Завдяки М. Домашевському, уродженцю села Микуличин Надвірнянського району, найбільшою активністю виділявся гуцульський осередок в Чікаго. Тут було засновано єдиний на американському континенті Гуцульський Дослідний інститут, одним з найвищих досягнень якого стало видання багатотомної “Історії Гуцульщини”, останні томи якої вже друкувалися в Україні за участю вітчизняних дослідників [3].

Неофіційним друкованим органом Інституту став журнал-квартальник “Гуцулія”, перше число якого появилось на початку 1967 року. Головним редактором журналу призначили Івана Докторука, секретарем став магістр Микола Домашевський, а редакційну колегію очолив відомий лікар, колишній косівчанин Василь Стефурак [3].

Журнал “Гуцулія” ставив собі завдання бути трибуною, об’єднуючим чинником, організатором та інформатором гуцульської громади, підтримувати і культивувати народні традиції та звичаї. В редакційній статті першого числа ” Гуцулії ” його редколегія запрошувала усіх гуцулів вільного світу подавати матеріали для публікації, передплачувати його та, по можливості, підтримувати фінансово [3].

В журналі друкувалися новини з життя української діаспори у США та Канаді, історичні довідки, уривки літературних творів, вірші. Іноді траплялися відомості про мистецьке життя в Україні, котрі різними, найчастіше випадковими, шляхами потрапляли за кордон [3].

Значне місце займали також матеріали з фольклору та етнографії. За

зрозумілої відсутності українських наукових установ та належної документальної бази, ці матеріали ґрунтувалися на тому, що збереглося у пам'яті і у валізах емігрантів за період їх блукання Старим і Новим світом. Проте ці відомості, незважаючи на неповноту, зумовлену властивостями людської пам'яті, могли бути надзвичайно цінними, тому, що подавалися безпосередніми учасниками, чи свідками подій, обрядів, суспільних явищ [4, с. 67-75].

Велику роль у популяризації гуцульської етнокультурної спадщини у діаспорі відіграло гуцульське товариство «Чорногора» в Чикаго. Це товариство проводило щорічні загальні збори, влаштовували так звані «Веселі гуцульські вечори». Одним з найперших товариств у США було об'єднання гуцулів у місті Детройті. Так, у 1927р. тут створено «товариство Березунів», яке мало зберігати українську мову. Такі товариства діяли і в Великобританії. Зокрема тут існувало товариство «Гуцульщина». Його історія почалася у 1968р., коли було створено Ініціативний комітет на чолі з А. Ясельським. Товариство видавало журнал «Трембіта». Спочатку воно нараховувало 60 чоловік, згодом його чисельність зросла до 100 [4, с. 67-75].

Закордоном опубліковано багато різноманітних збірників та енциклопедій, в яких є згадки святкування гуцулами великих релігійних свят. Серед них варто відзначити збірник С. Климника: «Український рік у народних звичаях в історичному освітленні», Енциклопедію українознавства, працю Є. Онацького: «Українська мала енциклопедія». Про звичаї гуцулів на свята також згадується у 2-томній праці О.Воропая: «Звичаї нашого народу». Зокрема, у першому томі міститься детальний опис святкування Різдва Христового, тексти колядок [4, с. 67-75].

Проголошення незалежності України зміцнило зв'язки з рідною землею. Так, гуцульські товариства постійно беруть участь у фестивалях, які проводяться щороку в Україні, здійснюють матеріальну підтримку українознавчих публікацій, відкриттю музеїв по гуцульських селах, сприяють проведенню концертів, для пропагування самобутньої гуцульської культури [4,

с. 67-75].

Незважаючи на всі труднощі перебування у багатоетнічному суспільстві, українці в діаспорі намагаються зберегти власні етнокультурні традиції, національну самобутність, рідну мову. Процес культуротворення, що і зараз триває в українській діаспорі, є вагомою складовою українського культурного простору. У наслідку цього процесу відбулося накопичення колосального потенціалу українських міжматерикових контактів, що в свою чергу дає поштовх для розвитку етнічного туризму.

Діаспора як потенційний споживач турпродукту може стати важливим чинником розвитку етнотуризму на Гуцульщині. З огляду на те, як активно діаспора зберігає традиції, звичаї, цікавиться їх популяризацією на батьківщині, перспективним напрямком роботи виступає залучення представників діаспори до особистої участі у фестивалях, різних заходах, так і залучення коштів із фондів їх благодійних пожертвувань та внесків. За таких умов актуалізується потреба розробки турів, індивідуальних та колективних програм перебування етнокультурної тематики для створення оптимальних умов залучення представників діаспори до етнотуризму на території України.

Список використаних джерел

1. Диба О.В. Національно-культурні аспекти життя української діаспори за кордоном / О.В. Диба // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 39–41.
2. Заставний Ф. Д. Українська діаспора: Розселення українців у зарубіжних країнах / Ф.Д. Заставний. – Львів: Світ, 1991. – С. 119. – (Народознавчі студії).
3. Культурна діяльність гуцульської діаспори за кордоном. [Електронний ресурс].— Режим доступу до джерела: <http://vechervkarpath.at.ua/index/0-382>.
4. Лановик Б.Д. Українська еміграція: від минувшини до сьогодення / Б.Д. Лановик, М.А. Траф'як, Р.М. Матейко. / [За ред. проф. Б. Лановика]. — Торонто, 1999.— С. 67–75.